

Kohtulahendite kogumik

Liidetud kohtuasjad C-584/20 P ja C-621/20 P

Euroopa Komisjon
versus
Landesbank Baden-Württemberg
ja
Ühtne Kriisilahendusnõukogu

Euroopa Kohtu (suurkoda) 15. juuli 2021. aasta otsus

Apellatsioonkaebus – Pangandusliit – Ühtne kriisilahenduskord – Ühtne kriisilahendusfond – 2017. aasta *ex ante* osamaksete arvutamine – Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) otsuse kinnitamine – Põhjendamiskohustus – Konfidentsiaalsed andmed – Delegeeritud määruse (EL) 2015/63 õiguspärasus

1. *Euroopa Liidu õigus – Põhimõtted – Kaitseõigused – Võistlevuse põhimõte – Järgimine kohtumenetluses – Ulatus – Kohtuniku omal algatusel esitatud õigusväide – Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) sellise otsuse kinnitamata jätmise, millega määratakse kindlaks ühtsesse kriisilahendusfondi tehtavad ex ante osamaksed – Pooltelt selle väite kohta seisukohtade esitamise nõudmata jätmise – Nimetatud põhimõtte rikkumine (Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 47)*

(vt punktid 56–60, 62, 66–71 ja 77)

2. *Institutsioonide aktid – Põhjendamine – Kohustus – Ulatus – Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) otsus, millega määratakse kindlaks ühtsesse kriisilahendusfondi tehtavad ex ante osamaksed – Osamaksete arvutamise õigsuse kontrollimist võimaldavate kõigi andmete esitamise vajaduse puudumine selles otsuses – Põhjendamiskohustuse kaalumise asjasse puutuvate finantsinstitutsioonide ärisaladuse kaitse üldpõhimõttega – Määruse 2015/63 nende sätete õigusvastamus, mis käsitlevad kriisilahendusfondi tehtavate ex ante osamaksete arvutamise meetodit (ELTL artikli 296 teine lõik; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/59; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 806/2014; komisjoni määrus 2015/63, artiklid 4–7 ja 9 ning I lisa)*

(vt punktid 102–105, 109, 120–122, 124, 128, 130, 137–140 ja 142)

3. *Tühistamishagi – Väited – Oluliste menetlusnormide rikkumine – Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) sellise otsuse kinnitamata jätmise, millega määratakse kindlaks ühtsesse kriisilahendusfondi tehtavad ex ante osamaksed – Uurimine kohtu algatusel*

(ELTL artikkel 263)

(vt punkt 152)

4. *Institutsioonide aktid – Põhjendamine – Kohustus – Ullatus – Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) otsus, millega määratakse kindlaks ühtsesse kriisilahendusfondi tehtavad ex ante osamaksed – SRB poolt vaid ühe osa edastamine nendest asjakohastest andmetest, mille SRB oleks võinud edastada asjasse puutuvate finantsinstitutsioonide ärisaladust kahjustamata – Ebapiisav põhjendamine – Otsuse tühistamine*
(ELTL artikli 296 teine lõik; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/59; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 806/2014; komisjoni määrus 2015/63)

(vt punktid 168–172 ja resolutsiooni punkt 2)

5. *Tühistamishagi – Tühistav kohtuotsus – Mõju – Euroopa Kohtu kehtestatud piirang – Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) otsus, millega määratakse kindlaks ühtsesse kriisilahendusfondi tehtavad ex ante osamaksed – Selle otsuse tagajärgede kehtima jätmise kuni otsuse asendamiseni mõistliku tähtaja jooksul – Põhjendatus õiguskindluse kaalutlustel*
(ELTL artikli 264 teine lõik; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/59; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 806/2014; komisjoni määrus 2015/63)

(vt punktid 175–178 ja resolutsiooni punkt 3)

Kokkuvõte

Ühtse Kriisilahendusnõukogu otsus ühtsesse kriisilahendusfondi tehtavate 2017. aasta ex ante osamaksete arvutamise kohta tühistati ebapiisava põhjenduse tõttu Landesbank Baden-Württembergi puudutavas osas

Kuigi Euroopa Kohus jõudis Üldkohtuga samale järeldusele, tühistas ta Üldkohtu otsuse, sest Üldkohus rikkus võistlevuse põhimõtet ega hinnanud nõuetekohaselt põhjendamiskohustuse ulatust

Ühtne Kriisilahendusnõukogu (SRB) võttis 11. aprillil 2017 ühtse kriisilahendusfondi (edaspidi „kriisilahendusfond“) rahastamise raames vastu otsuse, millega määrati kindlaks nende ex ante osamaksete suurus, mida iga krediidasutus pidi 2017. aasta eest kriisilahendusfondi tegema¹. Nende finantsinstitutsioonide seas oli Saksamaal asutatud krediidasutus Landesbank Baden-Württemberg.

¹ SRB 11. aprilli 2017. aasta täitevistungil tehtud otsus ühtsesse kriisilahendusfondi tehtavate 2017. aasta ex ante osamaksete arvutamise kohta (SRB/ES/SRF/2017/05) (edaspidi „vaidlusalune otsus“).

Üldkohus, kellele Landesbank Baden-Württemberg esitas tühistamishagi, tühistas vaidlusaluse otsuse seda finantsinstitutsiooni puudutavas osas². Ta leidis, et see otsus ei vasta kinnitamise nõudele ning tuvastas hea õigusemõistmise huvides ka, et selle otsuse vastuvõtmisega rikkus SRB põhjendamiskohustust. Sellega seoses otsustas ta, et vaidlusalune otsus ei sisalda peaaegu ühtegi elementi kriisilahendusfondi tehtava *ex ante* osamakse arvutamise kohta ja et selle otsuse lisa ei sisalda piisavalt andmeid selle osamakse õigsuse kontrollimiseks.

Euroopa Kohus, kellele komisjon (kohtuasi C-584/20 P) ja SRB (kohtuasi C-621/20 P) esitasid apellatsioonkaebused ja kes lahendas asja suurkoja koosseisus, tühistas Üldkohtu otsuse. Ta tegi kohtuasjas lõpliku otsuse, tühistades vaidlusaluse otsuse Landesbank Baden-Württembergi puudutavas osas ebapiisava põhjenduse tõttu, jäädes seejuures aga Üldkohtust erinevale seisukohale vaidlusaluse otsuse põhjendamise nõude ulatuse osas.

Euroopa Kohtu hinnang

Esimesena leidis Euroopa Kohus, et Üldkohus on rikkunud võistlevuse põhimõtet, kuna ta ei andnud SRB-le võimalust esitada tõhusalt oma seisukohta Üldkohtu omal algatusel tõstatatud väite suhtes, et vaidlusaluse otsuse kinnitamise kohta ei ole piisavalt tõendeid.

Sellega seoses meenutas ta, et võistlevuse põhimõtte tegeliku järgimise tagamiseks tuleb pooltel paluda esitada selle väite kohta, mille liidu kohus kavatseb tõstatada omal algatusel, varem oma seisukohad niisugustel tingimustel, mis võimaldavad pooltel esitada selle väite kohta asjakohaselt ja tõhusalt oma seisukoha, esitades muu hulgas vajaduse korral kohtule tõendid, mis on vajalikud selle väite kohta täielikult informeerituna otsuse tegemiseks. Järelikult pidi Üldkohus pooli teavitama sellest, et ta kavatseb oma otsuses tugineda väitele, et vaidlusalune otsus ei ole kinnitatud, ning paluma neil seetõttu esitada talle argumendid, mida nad peavad vajalikuks, et ta saaks selle väite kohta otsuse teha. Kuid käesoleval juhul ei andnud Üldkohus SRB-le tegelikult ei enne kohtuistungit ega selle ajal võimalust võtta selle väite kohta asjakohaselt ja tõhusalt oma seisukoht, esitades eelkõige vaidlusaluse otsuse kinnitamisega seotud tõendeid.

Olles seega järeldanud, et Üldkohus on rikkunud võistlevuse põhimõtet, otsustas Euroopa Kohus, et SRB on piisavalt taganud kogu vaidlusaluse otsuse, st nii selle põhiteksti kui ka selle lisa kinnitamise eelkõige IT-süsteemi ARES kasutades.

Teisena võttis Euroopa Kohus seisukoha põhjendamiskohustuse kohta, mis SRB-l on sellise otsuse nagu vaidlusalune otsus vastuvõtmisel.

Kõigepealt märkis ta, et Üldkohus ei hinnanud nõuetekohaselt selle kohustuse ulatust, kuna ta otsustas, et SRB oli kohustatud esitama vaidlusaluse otsuse põhjenduses andmed, mis võimaldavad Landesbank Baden-Württembergil kontrollida oma 2017. aasta eest kriisilahendusfondi tehtud *ex ante* osamakse arvutuse õigsust, ilma et seda kohustust oleks saanud takistada neist andmetest teatavate andmete konfidentsiaalsus.

² 23. septembri 2020. aasta kohtuotsus Landesbank Baden-Württemberg vs. SRB (T-411/17, EU:T:2020:435).

Esiteks ei pea liidu institutsiooni, organi või asutuse iga sellise otsuse põhjendus, millega pannakse eraõiguslikule ettevõtjale rahasumma maksmise kohustus, tingimata sisaldama kõiki andmeid, mis võimaldavad otsuse adressaadil kontrollida selle rahasumma suuruse arvutamise õigsust. Teiseks on liidu institutsioonid, organid ja asutused vastavalt ärisaladuse kaitse põhimõttele, mis on üks liidu õiguse üldpõhimõtteid, põhimõtteliselt kohustatud jätma avaldamata eraõigusliku ettevõtja konkurentidele ettevõtja esitatud konfidentsiaalse teabe.

Arvestades kriisilahendusfondi rahastamise süsteemi loogika ja kriisilahendusfondi tehtavate *ex ante* osamaksete arvutamise meetodit, mis põhineb eelkõige asjasse puutuvate finantsinstitutsioonide finantsseisundit puudutavate konfidentsiaalsete andmete kasutamisel, tuleb vaidlusaluse otsuse põhjendamise kohustust kaaluda SRB kohustusega hoida nende finantsinstitutsioonide ärisaladust. Kuid viimati nimetatud kohustust ei tohi tõlgendada nii laialt, et see muudaks põhjendamiskohustuse sisutühjaks. Eraõiguslikule ettevõtjale rahasumma maksmise kohustust ette nägeva otsuse põhjendamine nii, et talle ei esitata kõiki andmeid, mis võimaldaks tal täpselt kontrollida selle rahasumma suuruse arvutamist, ei kahjusta tingimata alati põhjendamiskohustuse sisu.

Seega otsustas Euroopa Kohus, et käesoleval juhul on põhjendamiskohustus täidetud, kui kriisilahendusfondi tehtavaid *ex ante* osamakseid kindlaks määrava otsuse adressaatidel, kellele küll ei edastatud ärisaladusega kaitstud andmeid, on SRB kasutatud arvutusmeetod ja piisav teave, et põhijoontes mõista, kuidas nende individuaalset olukorda võeti nende kriisilahendusfondi tehtava *ex ante* osamakse arvutamisel arvesse, arvestades seejuures kõigi teiste asjaomaste finantsinstitutsioonide olukorda.

Seejärel ei nõustunud Euroopa Kohus Üldkohtu järeldusega, et SRB põhjendamiskohustuse rikkumine tuleneb seoses kriisilahendusfondi tehtavate *ex ante* osamaksete arvutamisega osas, mis puudutab asjasse puutuvate finantsinstitutsioonide riskiprofiiliga korrigeerimist, delegeeritud määruse 2015/63³ konkreetsete sätete õigusvastasusest.

Pärast seda, kui Euroopa Kohus oli üksikasjalikult selgitanud kriisilahendusfondi tehtavate *ex ante* osamaksete riskiprofiiliga korrigeerimise mehhanismi, mis on peamiselt tagatud asjasse puutuvate finantsinstitutsioonide määramisega teatud väärtuste alusel „klassidesse“, mis võimaldavad lõpuks kindlaks määrata riskiga korrigeerimise kordaja, täpsustas ta, et SRB võib – ilma et ta rikuks oma kohustust hoida ärisaladust – avalikustada iga „klassi“ piirväärtused ja sellega seotud näitajad. See avalikustamine võimaldab asjasse puutuval finantsinstitutsioonil veenduda muu hulgas selles, et klass, mis talle määrati näitajate diskretiseerimisel, vastab tegelikult tema majanduslikule olukorrale, et see diskretiseerimine toimus usutavate andmete põhjal ja kooskõlas delegeeritud määruses 2015/63 määratletud meetodiga ning et arvesse võeti kõiki riskitegureid.

Peale selle põhinevad kriisilahendusfondi tehtavate *ex ante* osamaksete arvutamise meetodi muud sammud asjasse puutuvate finantsinstitutsioonide koondandmetel, mille võib avalikustada kokku koondatult, ilma et see rikuks SRB ärisaladuse hoidmise kohustust.

³ Komisjoni 21. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/63, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/59/EL seoses kriisilahendusrahastusesse tehtavate *ex-ante*-osamaksetega (ELT 2015, L 11, lk 44; parandus ELT 2017, L 156, lk 38). Vaidlustatud kohtuotsuses tuvastas Üldkohus selle määruse, mis näeb ette kriisilahendusfondi tehtavate *ex ante* osamaksete arvutamise meetodi, artiklite 4–7 ja 9 ning I lisa õigusvastasuse.

Seega järeldas Euroopa Kohus, et delegeeritud määrus 2015/63 ei keela SRB-l avalikustada kokku koondatult ja anonüümistatult piisavalt teavet, et võimaldada finantsinstitutsioonil mõista, kuidas võeti tema individuaalset olukorda arvesse tema kriisilahendusfondi tehtava *ex ante* osamakse arvutamisel, arvestades seejuures kõigi teiste asjasse puutuvate finantsinstitutsioonide olukorraga. Põhjendus, mis põhineb asjakohase teabe kokku koondatud ja anonüümistatud avalikustamisel, ei võimalda tõepoolest igal finantsinstitutsioonil süstemaatiliselt avastada võimalikku viga, mille SRB on asjaomaste andmete kogumisel ja kokku koondamisel teinud. See on siiski piisav selleks, et kõnealune finantsinstitutsioon saaks veenduda, et teabega, mille ta on pädevatele asutustele esitanud, on tema kriisilahendusfondi tehtava *ex ante* osamakse arvutamisel vastavalt asjakohastele liidu õiguse normidele nõuetekohaselt arvestatud, samuti selleks, et teha tema finantssektorit puudutavate üldiste teadmiste põhjal kindlaks võimalik mitteusutava või ilmselgelt ebaõige teabe kasutamine, ning ühtlasi otsustada, kas esitada tühistamishagi SRB selle otsuse peale, millega määratakse kindlaks tema *ex ante* osamakse kriisilahendusfondi. Euroopa Kohus täpsustas aga, et niisuguse otsuse nagu vaidlusaluse otsuse põhjendamist puudutav selline lähenemine ei mõjuta liidu kohtute võimalust, selleks et teha harta artikli 47 nõuetega kooskõlas olevat tõhusat kohtulikku kontrolli, nõuda SRB-lt selliste andmete esitamist, mis põhjendaksid arvutusi, mille õigsus on kohtus vaidlustatud, tagades vajaduse korral nende andmete konfidentsiaalsuse.

Lõpuks otsustas Euroopa Kohus, et vaidlusalune otsus ei ole piisavalt põhjendatud, sest selles esitatud andmed ning need andmed, mis olid kättesaadavad SRB veebisaidil selle otsuse tegemise kuupäeval, hõlmasid vaid ühte osa asjakohastest andmetest, mille SRB oleks võinud edastada ärisaladust kahjustamata. Eelkõige ei sisaldanud selle otsuse lisa ega SRB veebisait andmeid iga „klassi“ piirväärtuste ja sellega seotud näitajate väärtuste kohta. Seetõttu tühistati vaidlusalune otsus Landesbank Baden-Württembergi puudutavas osas.